

ס פ ר

משמיע שלום

יפקו עינים על תעתועי הזמן ומגרעותיו, ועל התרופפות והתמוטטות מבצרי הדת ואדרת האמונה, אשר בעוה"ר פשתה בימינו אלה, ועל גודל הסכנה המרחפת על דתוה"ק בהוה ובעתיד. — וישמיע ויהוה שלום עצה ותושי' להקיץ מתרדמה, ולהתעורר ולאזור ל, ולהחליץ חושים, לצאת לעזרת ה' בגבורים, לעשות ילי, לפלם נתיבות ישרים, ולגדור גדר, ולרכס פרצים, ולהזק ההריסות במגן וצנה, למען לרומם את ודי דת קדשינו, להקימו על תלו ומכנו, ולהחזיר עמרת הדת ליושנה:

מאתי הדרכה והנאכה על מצוקת עמו והמצפה לרווחתו ולישועתו.
ק' אליהו אב"ד דק"ק סטילא בעהמ"ס הליכות אליהו [הכולל ס'
תורת החיים, וס' חרות יעקב וס' זכור לטוב] יספר ראשון לציון:

ווארשא

בדפוס המשוכח ע"י הרב ר' בנימין ליפשיץ שליט"א רויקא № 44
שנת תרס"ז לפ"ק

СЕФЕРЪ МАШИИА ШОЛЕМЪ

т. в. Воспiющій Миръ. Соч. Равв. Эля Колесника
Варшава тип. Х. келтеръ Новалиц, 11. 1906 г.

הסכמה

בעזרי יוס ועשיק ר' ניסן שנת תרס"ג לפ"ק ווילנא

החיים והשלום לכבוד ירד עליון ויראו וירד נפשי עוז ה"ה הרב הגאון המהולל הרי"ף ובקי סיני ועוקר הרים ופוחנן זו בזו בסברא מפורסם לשם ולתהלה ברוב גאונו וצדקתו בקש"ת מחור"ר א"ר קאלעסניקער שליט"א ראב"ד סמילא יע"א . בעהמ"ח ספר הנחמד הליכות א"ר הכולל בתוכו ס' תורת חיים וס' חרות יעקב וס' זכור לטוב . יהי ה' אלקינו עמו ובכל דרכיו ישיביל ויצליח . ואת ימי חג המצות יחוג בחדוה ובדיעות , ויונחו ה' לראות בנין ירושלים וביהמ"ק בניו על תלו ומכונו . ולחקריב קרבן פסח בזמנו . ולעלות לציון ברנה . שלש פעמים בשנה . אביה"ר :

הנה אהדקתית הרמה כאתי להנציב לו רב תודה וזכרה על מה שכדני בספרו הנחמד הליכות א"ר . ומידי עיינותי בו בכמה מקומות שבעתי ממנו רב ענג ושמה . שמתת התורה . המשמת לב . כי הוא מל"ג על כל גדותיו כהריפות ונקיאות וכל סברותיו המה סברות אמיתות . מיוסדים כל דברי הש"ס והפוסקים . כלס אהובים וכלס כרוכים להכנה ולמעשה . ובאיוה מקומות מלאתי שגס אנוכי כתבתי כן בספרי "עני ברושים" אשר ינ"א מביה"ס איו"ה לאחר שנת הכע"ל . ואיו"ה לאחר חג הפסח הכע"ל א"ל"ז לו ספרי הניצ תמורת ספרו היקר הליכות א"ר . ושם ימלא בכמה עינים שנתכוונו שנינו לדבר אחד . וכיחוד בדברי הרמב"ם בהלכות טריפות שהארץ זו כתר"ר נ"י בראש ח"ק תורת החיים . ויש לי איוה דברים העיר כספרו . אכן אין הזמן מספיק כעת להאריך . ובפרט שיום שניק מממשש וכל אשנים ככרה שיכרהו ה' כרג טוב . ויזכהו לחבר עוד סבורים כגפית ופוסקים . ילדו המכרנו ככרת החג וככרת כהנים :

שלמה הכהן מו"ז דפי ווילנא *

האמנם שאיוה הסכמות הסוה רק על ספרי הליכות א"ר , אכן כך היא דרכת של תורה שכלל ופרט אהה דן כעין הפרט , ואף גם זאת הנת נודע מאה"ח שהפרט יעיד על הכלל והחלק על הכל :

הסכמות

כ"ה

הן בא לפני הרב הגאון הגדול החרוף ושגון המופלג בתורה ויראת שמים סופיה נגמרים וכו' הרב ר' אליהו גיי ראב"ד בעיר סמירא . בעהמ"ס הליכות אליהו וסיפר לי שמסר ל'סופסופ ספר 'משמיע שלום' הכולל ענה ותושי' איך לחזק חומת הדת והאמונה . וספר 'ראשון לציון' על הלכה ומה מאוד נהניתי כי חביבים עלי חיבוריו . יען יודע אנוכי אותו היטב . שהגהו מתנהג בדרכי תורת ה' התמימה . וכבר תמכו עליו ידיהם גאוני ומנינו . וידיו רב לו בש"ס ופוסקים ולמדו ויורד לעומקה של הלכה . וגם אזי הרה"ל ז"ע ה' מנחם אותו מאוד . וחזקה לזכר שבולאי הולא מידו ענינים יקרים הדרושים . לזאת אף ידי תיכון עמו וזרועי תאמנו שיבטע פעלו הטוב להפיץ מעינותיו ע"פ תכל' . ואי"ה כשיאלו הספרים מביהמ"ס אקנה גם אנוכי מאתו בל"ג . ואבקש מכל יודעי שמי שממני יראו וילמדו שבאו"ה יקנה ממנו הספרים כפי המחיר אשר יושט עליהם . ליען לתמוך ידי תורה ולומדי' . ובוהו יתברכו ברכת חיים ושלום ורוב הללחה : באעשה"כ ב"ו סיון תרס"ז

דוד ברהב מו"ה יוחנן זוקללה"ה מוראמיפארע

אנא נפשי ראש"ל הבעהמ"ס מהודענה כי בן נראה לפני ספר הליכות אליהו . ובו שלשה ספרים נפתחים הנקראים בשם תורת החיים . חרות יעקב . זכור לטוב . אשר חבר הרב הגאון המפורסם הנודע בשערים המלוינים בדבר ה' זו הלכה . עמוד ההוראה . פאר הרבנים וכו' קש"ת אליהו קאלעסניקער ז"ל בן הרב הגאון קש"ת יעקב חיים ז"ל . ואנא נפשי בעוה"ר נגוע ומוכה . ואור עיני ג' הס אין אתי ואזני כבדו משמוע . ומדוכא הנני ביסורים קשים ומרים . ועל בן חליתי פני הרב הכולל . אור גולל . כש"ת ר' בן ציון עוויאל ז"ל שלמוד בספרים הנזכרים . והעיר הערות וקרא לפני ויש מהם כמה דברים שגומתי לו שהאמת אתו . וב"ן אם יש את רעונו יספח אותם בספרו מה טוב ומה נעים . ואנא להארי חכם כזה כמחבר הספר הזה אשרי וילתנו . ובכן כל מי שיגיע ספר זה לידו יביאהו אל ביתו ויניחהו במבחר ספריו . כי הוא דייגא דנחית לעומקא דדינא . ומאת ה' תהי' משכורתו שלמה . העושר והשכמה . יחדיו ילמדו ויחזקו אתם . כעתירת החותם לכבוד התורה ולומדי' ולמחזיקים בה בתומכי' . בחודש סיון תרס"ה .

יהיו תמים על ראשו . נור אלקיו על ראשו . כעתירת החותם לכבוד התורה ולומדי' ולמחזיקים בה בתומכי' . בחודש סיון תרס"ה .

יעקב שאול אלישר ס"ע חכם נבשי בעיה"ק ירושת"ן ואנפי' .

כ"ה

כבוד הרב הגאון המופלא מאור הגולה נבור מו"ן בתויר כש"ת נודע בשערים לתהלה ולתפארת כהר"ר אליהו קאלעסניקער הי"ז אביד בעיר סמירא יע"א

אחדש"ת כראוי

ספר הנחמד הליכות אליהו האיר על עבר פני עד שבת"ון עיה"ק ת"ו . ומהגם שלא הי' לי פנאי עדיין לעבור על דפי' בכל סיבותיו . עכ"ז חזתו מוכיח כל"ו כי דברי אלקים חיים בתוכו . ומשובח הוא בשמו ובמעשיו . עיי' ברכתי תכל' : לראש גבר בגוברין . ותשואת חן חן ל'ה"ר אשר נדב לבו לכבדני בו . וה' הטוב יהי' בעורו להיות דבריו מקובלים ויטיק שמעתתא אליבא דהלכתא . ויזכהו להפיץ ע"פ תכל' שאר מעינות תורתו . אשר אתו בכתובים :

כ"ה ועש"ק ויקרא תרס"ג ברעואן חג כשר ושמח לכבוד ידידי הרב הגאון הגדול החרוף עמוד ההוראה פטויש חזק ובקי וכו' וכו' מו"ה אל"י שלישי"א אבריק סמירא .

היום הגיעני ספרו הליכות אלי' ושמתח' בו כמונא שלל רב . ואקדמה פניו בתורה ותשואת חן חן . כן יזכהו השי"ת להוסיף אומץ ולעשות חיל לאדיל תורה ולהאדירה . וימצאו דבריו חן בעיני וְלָקִים וְלִרְס . ויחוג חג הבע"ל בדיעות ויתרון הכשר :

וידרו דורש"ת הק' **שלום מרדכי הכהן** אבד"ק הנ"ל

הבא עה"ה לכבוד התורה ולומדי' באחד עשר ליי"ט רחמים שנת התרס"ד לשיק בפעיה"ק חברון ת"ו ברוב עוז ושלום הנבי חיים **חזקיהו מדיני** המכונה **חח"מ** הי"ז

הסכמות

הנה הרב הגאון המפורסם סו"ת ה"ב משנתו סדורה לעומק הדיון לאמיתתה כל תורה וכו' וכו' מו"ה אליהו קאלעסניקער בלי"ת אב"ד דק"ק סמילא היבד ספר הליכות אל"ה שבו ג' ספרים נפתחים תורת החיים, הדרות יעקב, וזכור לטוב, והמה ספרים נכבדים ותשובים אשר הגאון המהדר שי' הראה כחו וגדלו בש"ס ופוסקים ובפסליל הלכה לצטוקי שמועתה אליכא דהלכתא, ע"כ מצוקינו מאת נדיבי עם ה' להיות בעור הגאון המחבר שהיה ליקח הספרים בספי"י. כי ד"ת לריכין חיונה, ובפרט בעת הזאת והמקום ירום קרן התורה למעלה, ויתברכו כל המחזיקים בה :

כ"ד הבא עה"ה ז' אד"ש תרס"ה וולאוין.
נאו' **רפאל שפירא**

דברי לעת אחרת, ואתו הסליחה, והי' בזה שלום לי ולתורתו. מאת אבני עד ש"ס, ומאת ידיו דו"ש ומכבדו כרום ערכו, המנפה ליבועה :

בעוה"ת.
ב' לסדר אלקים עמך, ברגלי התורה לפיק יעליסאוועגנראד

ברכות מאלופות ומרובנות, לכבוד ידיד נפשו הרב הגאון החו"ב סו"ת צנמ"ס ויא"מ וכו' וכו' מ' אל"ה שלימ"א קאלעסניקער, האברק"ק סמילא יע"א

אחדשהה"ש

תשואת חן חן לו, בעד ספרו היקר, ויקבל נא את ברכתי, בעדו, אחד שקל כסף, לאות ברית אהבה, שמספרו אחד, ומאוד חפצתי לכתוב לו איזה הערות בעניינים המדברים בספרו, אמנם הנני בעת ערוך מאוד בעסק התרת עגונה אחת, וקשה עלי' להשקיע דעתי בעניינים אחרים, ולא אוכל למלאות חפצי כזה, ואחשיך מאת אבני עד ש"ס, ומאת ידיו המנפה ליבועה :

חיים ברלין החופ"ק והגליל.

הנה אין לי מה להוסיף על דברי הגאון הגדול רבינו שי' וכדלוי מלוה רבה להיות בעור כנו של הרב הגאון המחבר בלי"ת, ובאתי עה"ה יום ה' מ' אד"ש תרס"ה פה מינסק :

נאום **אליעזר ראבינאוויץ**

בע"ה יום ה' פ' שמות תרס"ד לפ"ק

אל כבוד הרב הגאון החו"ב סו"ת חמדה ישירון והדרו וכו' וכו' בקש"ת מוה"ר אל"ה קאלעסניקער נ"י אב"ד דק"ק סמילא יצ"ו, אחד"ש הדר"ג :

הנה חבור הנחמד הליכות אל"ה בא לדי כעת, ועיינתי דו והכרתי את ערכו הנעלה וגודל תשויח להדר"ג על אשר כבדני בו, והנה בשבוע העברה שלחתי להדר"ג את חיבורי משנה ברורה על הפסין כל מעינותיו הוזה, כהפלו וכחפץ מכבדו ומוקירו כערכו ה"ס :

ישראל מאיר בר' ארי' ואב הכתן מעיר ראדין.
בעמה"ס חפץ חיים ומשנה ברורה :

בע"ה

חן בא לפני ה"ה הרב הגאון המאור הגדול הריף ובקי, משנתו קב ונקי, סיני ועוקר הרים הר"ר אל"ה בלי"ת רב בעיר סמילא, וספרו בידו אשר הדפיס כבר, הכי קרא שמו הליכות אל"ה, וגם הראה לי חיבורו השני אשר עודנו בכת"י, וכאשר הלנתי במו הועזו מאוד בעיני, כי ראיתי אשר מפלפל בהשכל ודעת, ויורד לעומקה של הלכה, לכן אמרתי לחרות בחרט אנוש עלי' גליון להודיע לכני אדם גבורותיו שמונה גדולה לקנות מידו ספרו הנדפס, למען שהיה לזל ידו להדפיס הכת"י, ויגדיל תורה ויאלדיו, יום ג' ר' שבט תרס"ד :

הכ"ד הגעיר **ישראל אייוענשטיין** חופ"ק ניקאלייעב

הלכות פסח ויו"ט, ואקוה כי יפק רגון מאמי כהפלו וכחפץ מכבדו ומוקירו כערכו ה"ס :

ישראל מאיר בר' ארי' ואב הכתן מעיר ראדין.
בעמה"ס חפץ חיים ומשנה ברורה :

יפרו אצל העניים במקח קרנא יהי' כמה וכמה מהם שלא יצטרכו לקבל מע"ח. ואף גם זאת שעי"ז המע"ח יהאסף בעתו ע"י מכירות המצות להעשירים. וגם המעות ילכו למטרתם לתכלית הנרצה למצות העניים כמובן :

יד) עוד ראיתי לעורר בנידון המוכרי בשר. כי בכמה קהילות נמצא בחנותם גם בשר טרפה למכור לעכו"ם וחותרים אותם לחתיכות קטנות. ואף שיש להם שני מקומות א' לכשירות וא' לטרפות. מ"מ בכה"ג בודאי צריך שמירה מעולה. ואף הירא וחרד הי' צריך להיות בזה זריז וזהיר שלא יבוא ח"ו לידי שגגה. ובפרט בעת השוק אשר המה מוטרדים למאוד מרבית עם. וכ"ש באלו שע"פ רוב המה קלי הדעת. ואף גם זאת שהמה סומכים א"ע על נעריהם ומשרתיהם שהמה פחותים מהם. ועוד שגם נעריהם הנ"ל יש להם שועלים קטנים לסייע אותם והם סומכים א"ע גם עליהם. וכמו שכמה פעמים בא לפני שמכרו טרפה בכשרה ושלחתי אחריהם והי' מענה בניהם שסיבת הטעות בא להם מכח הני שועלים מחבלי כרם ישראל. גם זה איזה פעמים בא לפני אשר מכרו ריאה טרפה בכשרה. והנה מזה נקל לדעת מיעוט והירתם. כי בריאה יש ב' סימנים מובהקים אשר נראים בתחלת ההשקפה לעין כל. א' שבכשרות קורעים האומת לשני גורים. ב' שקורעים זורדא. ואף גם זאת שע"פ הרוב הבע"ב עצמם המה מתעסקים במכירת הבשר טרפה ובמכירות הכשרות המה סומכים על משרתיהם הנ"ל. והנה פ"א בא לפני בקצב א' אשר הוא באמת מוחזק בכשרות זהילך תמים וכל היראים והחרדים ינהרו רק לחנותו ויצא מת"י דבר שאינו מתוקן שנראה מענינו שבא ממיעוט השגחה. ושלחתי אחריו והי' מענה בפיו שהוא אינו מתערב במכירות בשר כלל. ומזה נוכל להבין גודל המכשול בזה. ובודאי מהראוי והנחוץ לתקן שלא יראה ולא ימצא שום דבר טרפה בחנות שמוכרים בשר כשר. וכן נהגו בזה בכמה ק"ק :

מז) עוד ראיתי שעוררי' שהנה יש כמה וכמה מהם. ובפרט ממשמשיהם. שהם ממש פורקי עול קרקפתא דלא מנח תפילין ואינם הולכים בציצית ואינם מתפללים ומחללי שבת ויו"ט ומגולחי זקן. האם אמר יאמר שאנשים כאלה יהי' להם אומן במכירות בשר כשר וניקור. וכבר ביארתי בזה לעיל דודאי אף במומר או חשוד לד"א ג"כ אסור לקנות ממנו דבר שיש בו חשש איסור וכ"ש בנ"ד. והנה שמעתי מאיש נאמן שפ"א הלך לפני חנות שלהם ושמע שנער אחד הראה לבעליו איזה שאלה וגער בו וצוה עליו להשליכו. אוי לאונים שכך שומעות. וכן הציעו לפני השו"ב שכמה פעמים ראו איזה מהם שרצו להעלים מאתם איזה שאלות :

מז) עוד ראיתי שעוררי' שבעת הקור בעת ששורים הבשר מחשש שהה ג"י. הוא קשה כאבן אשר לא מהני כמבואר באחרונים :

יז) עוד זאת שהמה מחזיקים הבשר כמעט עד סמוך לזמן ג"י וסומכים א"ע על מה שיודעו ד"ו להקונים שהקונים ידחו אותו תיכף. ובכמה פעמים מרוב הטרדה שוכחים מלהודיע להקונים ואף אם מודיע להקונה מ"מ מצוי שהקונה מרוב טרדתו ישכח מלהדריחו תיכף. וגם כ"פ יען שאינו מבאר לו באר היטב דבר הזה. לזאת אינם מבינים הקונים כלל ד"ו על בוריו :

יח) וכן ראיתי שעוררי' במה שמצוי באם שמגיע מהם איזה סך להחוברים מהטקסי והחוכרים אינם מרשים להשו"ב לשחוט להם עד שישלמו להם החובות או לאיזה סיבה אחרת המה הורגים כמה בהמות ע"י עכו"ם. ויש מהם שעושים

בישמיע שרם

שעושים ד"ז במחשוק אף ע"י עצמם. וכבר נודע דברי המ"ב ושאר אחרונים: שר כתבו לאסור בזה. ואף לפי דעת המ"ז וסיעתו שכ' לצדד בזה הנה כ"ז במקום שהם צריכים לרם או לעור. מש"א כ' בנ"ד שעיקר כוונתם למכור הכשר בודאי כו"ע יודו כמבואר למעיין בדבריהם:

(יט) וכן בענין הניקור במקום שמנקרין אחריים. שמעתי מרב אחד אשר יש בו כדי סמיכה איך שהתמרמר מאוד על עיר ואם בישראל שמאוד רבתה בו הקלקלה עד שכמעט המה ח"ו נכשלים באיסורי חלב, וכבר חתר בזה ותרבה ולא עלתה בידו:

(כ) עוד ראיתי לעורר בנידון הכפרות. כי בודאי מרוב הבכיר הרכה פעמים יתחלשו ידי השו"ב עד שלא יהי' להם הרגשה בבדיקת סכין, ואף גם זאת שמוה לא יוכלו לעשות התפיסה כראוי, וכבר נודע דמוה יוכלו לבוא לכמה מכשולים, והנה לא די לפנייהם בריבוי השחיטה רק שבכמה מקומות אף בעת הלחץ זו הדחק יחוסו גם על הנוצות הטובות למרטם, והנה אף שמחיתי בהם המה מחזיקים בשדהם, ומהיאווי והנכון לעת כזאת לבטל לגמרי המנהג הנ"ל. כי בודאי דאדעתא דהכילא תיקנו חז"ל, וכבר הארכתי בזה בספרי ח"ג והבאתי מדברי הפוסקים כי בכ"מ שיש תקלה במנהג מבטלין אותו, וכן שמעתי שנאמת הרה"ג מהרש"ק כתב לבטל מנהג זה בברא"י, אכן אף אם לא נוכל לבטל אותו מחמת שהאר"י ז"ל החזיק במנהג זה, מ"מ לפענ"ד אכתי הו"ל לתקן שכך מורה בעירו יתן צו וכרוזא קרי בחיל שמר"ה עד יוה"כ יעשו כ"א את ענין הכפרות. ואף מי שלא יהי' אכתי דעתו נוחה מזה נוכל לתקן שבכל בית ישאיר גדול הבית את כפרתו על עיוה"כ והוא יעשה הכפרה בעד כל כ"ב. דהא מעיקר הדין כפרה א' עולה לכמה בנ"א וכמ"ש המג"א:

(כא) גם בענין השו"ב ראיתי דהרבה צריך לתקן דהנה כבר נודע מה שנהגו להקל לשפשף הסכינים לאח"ש, וכבר כתב הח"ס שיש לעמוד בכח נגדם בזה, ואף שלפעד"ג דיש ללמד זכות עליהם שהוא מטעם דע"פ הרוב אין בו כדי שתאגור בו צפורן, ובכזה"ג שפיר הו"ל ס"ס שמא כהרשב"א ושמא במפרקת דבתרייתא, ואף דהו"ל ס"ס בחוקה מ"מ הא כ"כ האחרונים דבספק פלוגתא שפיר הו"ל ס"ס, ובפרט דבגוף ד"ו דס"ס במקום חזקה יש דעות הרבה דמהני, ובפרט שבודקין הסכין בין כ"א וא' וא"כ אין בזה ספק כ"א על האחרונה, וע"פ הרוב יש איזה חתך במפרקת ובכזה"ג כבר כ' השבו"י בהדיא להקל, וכן הסכים דזה בפמ"ג, עכ"פ כדי שתאגור בו צפורן, והנה ידוע שע"פ הרוב אינם מדקדקין בזה כלל, ומעולם לא ראיתי שיטריפו בהמה מזה, והנה ידעתי מהיראים והחרדים שלפעמים הם עושים במחשוק דבריהם ואם יש איזה ריעותא כריאה אף שלא היתה טרפה מטעם זה מ"מ מטרופה מבח הסכין אכן בלא"ה הוא ירא להגיד שנטרפה מסכין דהקצב יהי' לו טענות עליו באמרו שמעולם לא שמע שיטרף מזה, אכן לאו בכל יומא מתרחש ניסא, ולפעמים הריאה חלקה באופן שא"א לו להטעות את הקצב בזה:

והנה מהראוי הי' לגדולי דורינו לתקן ולגזור על השו"ב שיראי להטריף כמפורש בשהסכין רע, ואדרבה באם שלא ימצא בשו"ב שהטריף לפרקים מטעם זה יהי' בכלל שנמצא בו ריעותא, דבזה יהי' ב' תקנות או דהשו"ב לא יהי' ירא מהקצב להטריף מטעם זה (דעתה הו"ל ממשגסיון אצלו וכבר נודע דקשה לעמוד בנסיגות יד הקצב

הקצב ידרוף אותו עד חרמה וכפרט בקהילות הקטנות דעיקר מחיתו ומצב פרנסתו מאתו וע"פ הרוב הוא הקיף ואלם. (ב) דהנה כפי הבקאות ע"פ הרוב בא הענין בסיבה שאין הצואר נקי מחול ורפש וכדומה בנודע דבעת הגשמים והרפש מצוי מאוד שיתקלקל הסכין (ומזה יש סתירה למש"ל לצדד בזה כיון דמצוי שיהי' מן העור אכתי אין בו ס"ס וצ"ע) ואם ידע שיוכל לטרוף בזה בודאי יראה לעשות בזה כל מצדקי כמו לרחוץ הצואר ואף לגלח השיער (וכמו שנהגו בזה בק"ק לונדון) וכדומה וכן לא ירחוק את השעה שהש"ב ישחוט לו הרבה בסכין א' באופן שיצא הסכין נקי משא"כ עתה אינו מוצא לו שום נחיצות להשתדל בזה כיון שיודע שבלא"ה לא יטרף לו הש"ב מזה:

כב) עוד ראיתי להעיר בנידון מה שנמצא הרבה קולות אצל הש"ב אשר אינם עולים יפה לפי דעת הש"ס והפוסקים ומענה בפייהם שקבלו כן מאבותיהם ולדוגמא אעתיק מה שראיתי בעיר ואם בישראל שאינם משגיחים על ב' בועי דסמיכי ואומרים שקבלו שהם מ"ו ובאמת הוא תמוה כמובן. יכן הציע לפני הרב דשם שראה שנהגו קולא גדולה בענין הבדיקה והסרת הסירכות עד שמטעם זה לא רצה עוד ליסע לבית המטבחים כיון שראה שא"א לו לתקן בזה. ומי יודע שהקבלה אמת. ואף אם כן היא מ"מ בודאי שאין בו כדי סמיכה להקל וברבות הימים ישתבשו עוד בזה מקילא לקילא ומדמים בזה מלתא למנתא. ובודאי מהראוי לגדור גדר גדול בזה ולגזור אומר עליהם שלא ירים שום ש"ב להקל ע"פ קבלות שלו בשום דבר עד שישכימו לזה המורים המובהקים שבדור:

כג) גם ראיתי לעורר החוקות מהרכנים והש"ב. כי אף שהוא מנהג טוב ויש לו יסוד מוסד בהררי קדש שבכל המינוים בנו קודם. אכן דא עקא כי כמה פעמים בסיבה זו ממנים אף מי שאינו ראוי והגון לכך בסיבת שמוציאים להם צדדים מקרוביהם ואוהביהם שמרחמים עליהם ועל טפליהם. ואף אותם שהם ראויים לזה אח"כ בסיבת חווק החוקות שלהם. אינם שמים על לבם לחזור על לימודם עד שיצא ח"ו הדבר מלבם. ובסיבה זו נקל לדעת כמה תגדל המכשלה שיצא מת"י. ואין איש שם על לב:

דהנה מהראוי והנכון להחזיר עטרה ליושנה ולתקן שלא יתמנה שום ש"ב ורב ע"פ חוקתו כ"א ע"פ הסכמת איוה רב מהגליל שיסכים עליו. ואף גם זאת שלא יספיקו א"ע בני הקהילה על מה שיביאו איוה הסכמה וקבלה מרב מאן דהוא. כי כבר נודע שכמה וכמה נהגו לכנוס עמהם לננים משהו"ד וליתן להם הסכמות וקבלות אף שאינם ראויים לה. וגם מהנכון שיראו לתקן שבכל משך איוה ומן יראו לבוא עוד הפעם לפני איוה רב מובהק בכדי שיביאו לחזור תמיד על הלכותיהם:

כד) וכן ראיתי לעורר בנידון מה שנהגו במדינות אלו שיאמרו כל האכלים קדיש ביחד. ואף שכבר שבחו האחרונים מנהג זה כדי שלא יבואו לידי קטמות ומריבות. אכן דא עקא שע"י ריבוי הקילות. ואף גם זאת שב"א רוצה להגביה קולו על חברו. וגם בסיבה שנהגו לחטוף באמירתו וזה בכה וזה בכה. הנה הקולות יחדלון ולא נשמע כ"א קול הברה בעלמא עד שכמעט א"א לענות איש"ר אם לא שיעמוד ממש סמוך לאיוה אבל. והנה מהראוי והנכון לתקן שחון הכנסת או איש אחר יאמר עמהם וקדיש מלה במלה כמו שמקריין ב"כ להכהנים. דאוי בודאי כ"א על מקומו יבוא בשלום. והצבור יענו איש"ר על כולם בשוה:

משמיע שרם

כה) גם

ראיתי להעיר בענין הספקת הרבנים כי מלבד שכבר נודע מאמר חז"ל ע"פ מלך במשפט וגו' ואיש תרומות וגו' ולכן כיון שאין נותנים להם די הספקתם בדרך הכבוד והם נצרכים להמציא טרף לביתם. מלבד שזוהי המה מוטרידי וא"י ללמוד כראוי. ומלבד שמטעם זה אין דבריהם נשמעים כי חכמת המסכן בזויה. אף גם זאת הנה כמה פעמים א"י לומר להם כלל בסביבה שהם יראים מחמת שעונייהם נשואות להבע"ב לקבל מהם איזה תשורה בעתים הירועים בנודע. גם שמא ירדפו אותם ולא ישאירו להם אף הלחם צר שיש להם. גם עקולי ופשוטי ע"פ דת כנודע. הנה גם זאת הוא סיבה גדולה שיתבטלו מתורתם. כי אם לא היו צריכים לחפש מזה פרנסתם בודאי לא היו היכולת ביד הבע"ד לבטל אותם כי לא אלא היו מדברים עמהם רק מענין הדין והטו"ת. והביד היו שומעים ומשיבים איש פלוני וכו'. משא"כ עתה שהרב שכיר אצלו ובא בשכרו ובפרט שעדן לא קבל מאתו שכרו ממילא מוכן שרוצה לצאת נגדו. כדי שישלם לו שכרו משלם. ואף גם זאת שכרי שיצא טבעו בעולם וילכו לדון אצלו ע"ז המה מוכרחים לפייסם בדברים ולהמליץ ולהמתיק להכע"ד את פס"ד בכדי שלא יוציאו עליהם לעו שא"י אפשר ולדון לפשר וכו' ממילא הוא מתרגל בזה ונעשה ביתו בית ועד לבטלנים כנודע :

ועפ"ז אפ"ל דזה ג"כ כוונת חז"ל במ"ש ולא חרבה ירושלים עד שבזו כה ת"ח דהיינו כיון שלא הספיקו אותם בדרך הכבוד והושפל לעפר קרנם והוצרכו לבנות א"ע לבקש טרפם ממילא בא להם החורבן וכמש"ל מ"ש ואיש תרומות יורסנה :

גם אפ"ל בזה והוא כהקדם דלכאורה צ"ע דהא כבר בא מבואר בכתוב דחורבן הארץ הי' רק בשביל עויבת התירה וכמש"ל. ואיך אמרו כאן שהוא משום שבזו ת"ח. והנה מתחלה נבוא לישב מה שנדחקו כל המפרשים במה שמצאנו בשמואל שהקפיד השי"ת על ישראל במה שבקשו להם או מלך וכמ"ש ועו כי רעתכם רבה וגו' והלא מבואר ומפורש בתה"ק (דברים י"ז) דהרשות בידנו למנות עלינו וכמ"ש שום תשים עליך וגו'. ומה שנראה לעיני' בזה דהנה גלוי וידוע שכל מלכי האומה"ע המה משתדלים בכל עו לחזק את דתם ונותנים כבוד והדר לכהניהם ולהספיק להם כל צרכם בדרך הכבוד ומענישים ככל מי שיחמא נגדם ובפרט אם יהי' נגד דתם. והנה עפ"ז נראה דזה ג"כ כוונת תה"ק בצחות לשונה במ"ש אשימה עלי וגו' ור"ל שיבקשו להם באופן שיחזק את דת תה"ק וכ"ש שהוא עצמו לא יזיז אף זיו כ"ש מן הדת וישמע ויכניע א"ע לנביאי ושופטי הדור לקבל דבריהם ולכבדם ולהדרם כראוי ובאופן זה שפיר הסכימה דעת תה"ק למנות לנו. ואף אם נחליט שבאמת לא הקפידה תה"ק שהוא מחויב לעשות השתדלות לחיזוק הדת וכמשי' קצת מפשמות לשון הכתובים. והיינו מטעם כי דתינו האמתת א"צ חיזוק והאמתת עד לעצמו. אכן מ"מ עכ"פ זה ודאי בא מבואר שעכ"פ מחויב להיות כפוף לדת וכ"ש שלא יהי' ח"ו מתנגד לדת. וכפי הנראה שזה הוא ג"כ כוונת תה"ק במה שהזהירה מלמנות איש זר והיינו שבודאי קרוב יהי' מתנגד לדת. וכן מ"ש שלא ירבה לו מוסים כי ע"ז יבוא להכריח את בני לעבור על דת ולשוב מצרימה. וגם לא ירבה לו כסף כדי שלא ידום לבבו ולא יקיים בעצמו כפי הדת. וגם לא ירבה לו כסף כדי שלא ידום לבבו ויבא ח"ו לשכוח כד' וכמ"ש ורם לבבך ושכחת וגו'. וכן צותה לו תה"ק לכתוב לו את משנת התורה